

4.10.2017

Oulun yliopiston kirjaston tietoaineistopolitiikka

Oulun yliopiston tutkimus tukee arktista agendaa monialaisella asiantuntijuudellaan painottaen luonnonvarojen kestäväää käyttöä. Osaamisaloja ovat kestävä kaivostoiminta ja tuotantoteknologiat, aeronomia ja ilmakehän kemia, ääriolosuhteisiin soveltuvat teknologiat, arktinen logistiikka ja etäisyyksiä voittava teknologia, terveys pohjoisissa elinympäristöissä sekä saamen kielten ja kulttuurin tutkimus. Monitieteisen yliopiston fokusalueita ovat:

- Kestävyyttä luovat materiaalit ja järjestelmät
- Elinikäistä terveyttä edistävät molekyyläriset ja ympäristötekijät
- Digitaaliset ratkaisut havainnoinnissa ja vuorovaikutuksessa
- Maa-lähiavaruussysteemi ja ympäristömuutos
- Ihmiset muuttuvassa maailmassa

Kirjaston tehtävänä on palvelujensa avulla edistää opintojen sujuvuutta, yliopistossa tehtävää tutkimusta ja julkaisutoimintaa. Kirjasto vastaa siitä, että yliopiston kaikkien koulutusalojen opettajilla, tutkijoilla ja opiskelijoilla on käytettävissään riittävä ja ajantasainen tietoaineisto.

Oulun yliopiston kirjasto on yksi Suomen kuudesta vapaakappalekirjastosta.

Aineistovalinnan periaatteet

Kehitämme aineistotarjontaa yhdessä tiedeyhteisön kanssa. Hankimme uudet aineistot ensisijaisesti asiakkailta saatujen hankintaesitysten perusteella.

Arvioimme aineistoja mm. e-aineistojen käyttötilastojen ja painettujen aineistojen lainaustilastojen avulla. Säilytämme kokoelman aktiivisena käyttökokoelmana ja karsimme vähän käytettyä aineistoa. Lähetämme poistetun aineiston Varastokirjastoon, mikäli asiantuntijoidemme näkemyksen mukaan se on kotimaassa säilyttämisen arvoista.

Aineistojen löytyvyyden turvaamiseksi kuvailemme kaiken aineiston standardien mukaisesti kirjaston tietokantaan. Tietokannan asiakasliittymänä toimii Oula-Finna tiedonhakupalvelu, jonka käytettävyyttä kehitämme jatkuvasti.

Hankintakanavana käytämme pääsääntöisesti Hanselin kilpailuttamia puitesopimusvälittäjiä sekä FinELib-konsortiota.

Yleiskokoelma

Hankimme yleiskokoelmaan aineistoa Oulun yliopiston tutkimus- ja opetusaloilta sekä kirjaston että oppiaineiden rahoituksella hankintaesitysten perusteella. Myös tietoaineistoasiantuntijamme seuraavat tarjontaa ja tekevät valintaa. Hankimme kirjoja sekä painettuina että elektronisina versioina riippuen aineiston saatavuudesta, käyttöehdoista ja asiakkaiden toiveista. Hakuteosten osalta pääpaino on elektronisissa aineistoissa.

Aineiston saatavuuden tueksi tarjoamme myös yhteislainausta Varastokirjastosta, Oulun ja Kajaanin ammattikorkeakoulujen kirjastoista sekä kaukopalvelua.

Kurssikirjat

Hankimme kirjaston määrärahalta tutkintovaatimukseen sisältyvän kurssikirjallisuuden ja opintomateriaalin. Opettajien käyttöön tulevan kurssikirjan ns. tentaattorikappaleen hankintakustannuksista vastaa oppiaine.

Kurssikirjoja hankimme 30-50%:lle opettajan arvioimasta yhtäaikaisten tenttijöiden määrästä. Hankimme kurssikirjasta myös e-version, mikäli sellainen on tarjolla. Elektronisen kirjan käyttöehdot, kuten yhtäaikaisten käyttäjien määrä, vaikuttavat hankintaan.

Kurssikirjoja hankitaan enemmän jos

- kurssin suorittaminen on edellytyksenä muiden sitä seuraavien opintokokonaisuuksien suorittamiselle
- kurssi on lukupiirintapainen tai kirjaa tarvitaan muutoin koko kurssin ajan
- tieteenala on kirjapainotteinen.

Kurssikirjoja hankitaan vähemmän jos

- kirja on lähinnä oheislukemistoa
- kirja on vapaasti saatavana verkossa.

Seuraamme kurssikirjojen varausmääriä ja hankimme lisäkappaleita tarpeen mukaan.

E-aineistot

Hankimme elektronisia aineistoja sekä omin sopimuksin että FinELib-konsortion jäsenenä konsortiosopimuksin. Järjestämme e-aineistojen käytön sopimusehtojen mukaisesti. Yliopiston henkilökunta ja opiskelijat voivat käyttää e-aineistoja etäkäytön kautta myös yliopiston verkon ulkopuolelta.

Kausijulkaisut

Tilaamme tiedelehdet pääsääntöisesti elektronisina versioina. Lehtikokoelman valinnasta ja kustannuksista vastaavat oppiaineet. Lähetämme keväisin oppiaineille lehtilistat tilausten uusimista varten. Arvioinnin tueksi toimitamme listojen mukana tietoja käyttötilastoista, Jufo-luokituksesta ja Impact Factorista.

Tilaamme myös yleisaikakauslehtiä ja sanomalehtiä, mikäli kirjaston tietoaineistobudjetti sen sallii. Sanomalehtikokoelmassa painotamme alueellisuutta.

Vapaakappaleet

Vapaakappaletoiminta perustuu lakiin kulttuuriaineistojen tallettamisesta ja säilyttämisestä (1433/2007). Lain tarkoituksena on kotimaisen kulttuuriperinnön arkistointi ja säilyttäminen tiedontarvitsijoiden käyttöön. Vapaakappaletoiminnasta vastaavat Kansalliskirjasto ja Kansallinen audiovisuaalinen instituutti KAVI. Oulun yliopiston kirjasto saa vapaakappalearkistoonsa lähes kaikki kotimaiset painetut julkaisut lukuun ottamatta sanomalehtiä. Lisäksi käyttöön saadaan elektroniset vapaakappaleet.

Painetut vapaakappaleaineistot sijoitetaan Tiedekirjasto Pegasuksen arkistokokoelmaan, josta niitä voi tilata lukusalikäyttöön. Vapaakappaleena saadut kartat, virallisjulkaisut ja tilastot ovat asiakkaiden selattavissa ja käytettävissä lukusalissa. Yliopiston henkilökunnalle aineistoja lainataan myös tutkijalainaksi työhuoneeseen.

Elektroniset vapaakappaleaineistot ovat käytettävissä erillisillä vapaakappaletyöasemilla.

Avoin julkaiseminen

Edistämme Oulun yliopiston tutkimustoiminnan näkyvyyttä tukemalla avointa julkaisemista.

Oulun yliopisto siirtyi sähköisiin opinnäytteisiin 1.1.2013 alkaen. Oulun yliopiston kirjaston Jultika-julkaisutietokantaan tallennetaan opinnäytteiden bibliografiset tiedot sekä kokotekstit niiden töiden osalta,

joille tekijä on antanut luvan avoimeen julkaisemiseen. Kaikkien opinnäytteiden kokotekstit ovat luettavissa kirjaston toimipaikoissa e-gradutyöasemilla.

Väitöskirjojen julkaiseminen elektronisena aloitettiin vuonna 1997 Acta Universitatis Ouluensis –sarjassa, jossa julkaistaan väitöskirjojen lisäksi muita alkuperäistutkimuksia, suppeita yleiskatsauksia ja näihin verrattavia kirjoituksia, jotka täyttävät tieteellisille julkaisuille asetettavat vaatimukset. Sarjaan otetaan myös kokoomateoksia, esimerkiksi konferenssijulkaisuja ja juhla-kirjoja. Acta-sarjan julkaisut ovat saatavilla sekä painettuna että avoimessa Jultika-julkaisuarkistossa.

1.1.2017 lähtien Oulun yliopisto edellyttää, että Oulun yliopiston tutkijoiden tutkimusjulkaisutiedostot (sekä lopullinen, julkaistu versio että final draft/author accepted manuscript -versio) rinnakkaistallennetaan julkaisuarkistoon. Kirjasto huolehtii varsinaisesta rinnakkaistallennusprosessista. Tarkistamme julkaisun alkuperäisen kustantajan rinnakkaistallennuskäytännöt ja tarvittaessa kysymme niitä kustantajalta. Mikäli julkaisun alkuperäinen kustantaja sallii, tallennamme tekijältä saadun tiedoston avoimesti saataville yliopiston Jultika-julkaisuarkistoon. Mikäli julkaisun alkuperäinen kustantaja edellyttää embargo-ajan soveltamista, huolehdimme asianmukaisen embargo-ajan asettamisesta.

Edistämme avointa julkaisemista myös tukijäsenmaksuin, osallistumalla avoimuutta mahdollistaviin konsortioihin sekä tarjoamalla tiedotusta ja neuvontaa.

Erikoiskokoelmat

Suuri osa erikoiskokoelmista on saatu lahjoituksina mm. 1960-luvulla järjestettyjen kirjakeräysten tuloksena, mutta joitakin teoksia ja kokoelmia on myös ostettu. Emme kartuta erikoiskokoelmia aktiivisesti.

Lahjoitukset

Otamme vastaan lahjoituksina vain aineistoja, jotka hyödyttävät yliopiston tutkimusta, opetusta ja opiskelua. Sijoitamme lahjoituksina saadun aineiston muun aineiston joukkoon ja sovellamme siihen samoja arviointi- ja karsintaperiaatteita.